

ข่าวประชาสัมพันธ์

กสม. ไทยตกปัญหาธุรกิจละเมิดสิทธิฯ ข้ามพรมแดนร่วมประเทศอาเซียน
เผยทุนไทยที่สร้างผลกระทบให้ประชาชนเพื่อนบ้านต้องนำมาตรฐานสากลไปปรับใช้
เตรียมเสนอ กรม. – หน่วยงานระดับสากล หาทางแก้ปัญหาร่วมกัน

วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๑ นางเตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เปิดเผยมถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ ๘ ว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและชุมชน (The 8th Regional Conference on Human Rights and Business in South East Asia) จัดโดย คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ร่วมกับ Forest Peoples Programme และองค์กรภาคีเครือข่าย เมื่อวันที่ ๗ - ๙ กันยายน ๒๕๖๑ ณ โรงแรมเชียงของ ทีค การ์เด็นท์ ริเวอร์ฟรอนท์ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ว่า การประชุมระดับภูมิภาคปีนี้เป็นปีที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ โดยได้เชิญชวนผู้แทนสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติ ภาคประชาสังคม องค์กรภาคีเครือข่ายในกลุ่มประเทศอาเซียนกว่า ๑๐๐ คน ร่วมหารือกันในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะกรณีโครงการพัฒนาที่เป็นปัญหาและส่งผลกระทบข้ามพรมแดนในหลายประเทศ รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรโดยท้องถิ่น

ในโอกาสนี้ กสม. ไทย ได้นำผู้เข้าร่วมประชุมนานาชาติ ลงพื้นที่กรณีศึกษา ๒ พื้นที่ ได้แก่ ๑) บ้านบุญเรือง ตำบลบุญเรือง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นตัวอย่างชุมชนเข้มแข็งในการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน การทำข้อมูลชุมชน และการอนุรักษ์ป่าชุ่มน้ำ เป็นเหตุให้จังหวัดเชียงรายน้อมรับและเสนอรัฐบาลที่จะไม่ใช่พื้นที่ชุ่มน้ำบ้านบุญเรืองเป็นที่ตั้งของเขตเศรษฐกิจพิเศษ และ ๒) บ้านห้วยลึก ตำบลเวียงแก่น อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ตัวอย่างชุมชนริมโขงที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการสร้างเขื่อนหลายแห่งในแม่น้ำโขงตอนบน โดยในช่วงระยะเวลากว่า ๒๐ ปีมานี้ การที่ระดับน้ำในแม่น้ำโขงเปลี่ยนแปลงไม่เป็นไปตามฤดูกาล ทำให้ชาวบ้านต้องประสบกับภาวะน้ำท่วมน้ำแล้งที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ นอกจากนี้การสร้างเขื่อนยังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ลุ่มน้ำ ทำให้พันธุ์ปลาสูญหาย กระทบต่อวิถีการทำประมงและเกษตรชายฝั่ง ทั้งยังมีผลกระทบเชิงสังคมเมื่อหนุ่มสาวต้องเปลี่ยนอาชีพไปค้าแรงงาน จนเกิดปัญหาครอบครัวแหวกกลาง ซึ่งเป็นปัญหาที่ชุมชนริมแม่น้ำโขงมากมายต้องเผชิญ

ขณะเดียวกันสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ยังมีแผนการสร้างเขื่อนปากแบง ซึ่งห่างจากอำเภอเวียงแก่นเพียง ๖๐ กิโลเมตร อันจะยิ่งเป็นการซ้ำเติมปัญหาเดิมและทำให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่อำเภอเวียงแก่น และอำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงรายด้วย จึงขอให้รัฐบาลไทยคุ้มครองสิทธิชุมชนโดยเสนอ สปป. ลาว ให้ศึกษาเพิ่มเติมถึงผลกระทบข้ามพรมแดน

นางเตือนใจ กล่าวต่อว่า ในเวทีการประชุมยังมีการแลกเปลี่ยนประเด็นผลกระทบจากโครงการพัฒนาในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา ซึ่งหลายประเทศในภูมิภาคนี้ได้รับผลกระทบจากโครงการพัฒนาที่นักลงทุนสัญชาติไทยที่เข้าไปดำเนินการ จนเกิดการละเมิด หรือ มีความเสี่ยงต่อการละเมิด

สิทธิชุมชน และทำให้ชุมชนประเทศเพื่อนบ้านได้รับผลกระทบ เช่น กรณีโรงน้ำตาลในกัมพูชา โรงไฟฟ้า ทวายในพม่า เขื่อนไซยะบุรีในลาว หรือล่าสุดกรณีเขื่อนเซเปียน-เซินน้ำน้อยในลาวแตกเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิต สูญหาย สูญเสียที่อาศัยและที่ทำกินจำนวนมาก

“แม้ไทยจะเป็นประเทศที่ก้าวหน้าที่สุดในภูมิภาคอาเซียนในเรื่องธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน โดยเมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ มีการลงนามปฏิญญาความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และเครือข่ายภาคธุรกิจ คือ เครือข่ายโกลบอลคอมแพ็กประเทศไทย โดยมีนายกรัฐมนตรีร่วมเป็นสักขีพยาน ทั้งรัฐบาลยังประกาศวาระแห่งชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และอยู่ระหว่างการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน นั้น แต่ในเชิงปฏิบัติ การละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยภาคธุรกิจไทยก็ยังมีอยู่ อย่างไรก็ตามประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนต่างชื่นชมชุมชนไทยและนักปกป้องสิทธิมนุษยชนส่วนใหญ่ที่มีความเข้มแข็งในการปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น โดยอยากให้เห็นว่าชาวบ้านไม่ได้ต่อต้านการพัฒนา แต่โครงการพัฒนาต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในอนุรักษ์และจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การแบ่งปันผลประโยชน์ที่เสมอภาค การประเมินความเสี่ยงด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการเยียวยาที่เป็นธรรม โดยปฏิบัติตามหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้” นางเตือนใจ กล่าว

นางเตือนใจ กล่าวเพิ่มเติมว่า ข้อมูลจากการประชุมว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรและชุมชน โดยเฉพาะกรณีโครงการที่ส่งผลกระทบข้ามพรมแดนในครั้งนี้ กสม. จะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รวมทั้งจะรายงานต่อที่ประชุมกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asia National Human Rights Institutions Forum - SEANF) ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ ๑๓ - ๑๔ กันยายน นี้ ที่กรุงเทพมหานคร โดยหวังว่าหน่วยงานระดับสากล อาทิ คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (AICHR) และสหประชาชาติ จะได้รับรู้ประเด็นปัญหาดังกล่าวและนำสู่การแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศร่วมกันต่อไป

อนึ่ง ในวันสุดท้ายของการประชุมดังกล่าว ผู้แทนสถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติ ภาคประชาสังคม องค์กรภาคีเครือข่ายในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ออกแถลงการณ์ร่วมกัน โดยมีประเด็นสำคัญ เช่น การสนับสนุนให้สถาบันสิทธิมนุษยชนระดับชาติขยายหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยมีกลไกที่เป็นทางการในการตรวจสอบคำร้องเรื่องผลกระทบข้ามพรมแดนร่วมกัน การเรียกร้องให้ภาคธุรกิจที่ไปลงทุนในต่างแดนปฏิบัติตามมาตรฐานสากล คือ การเคารพสิทธิมนุษยชนและมีการเยียวยาชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมโดยที่การดำเนินโครงการต่าง ๆ ต้องผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเสนอให้ภาควิชาการให้การสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นในการจัดการข้อมูลและใช้ประโยชน์จากการวิจัยชุมชนในการปกป้องทรัพยากร ตลอดจนเรียกร้องให้รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ยอมรับในสิทธิของชนพื้นเมืองและกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่อาศัยและใช้ทรัพยากรที่ดินและป่า

เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๑๐ กันยายน ๒๕๖๑